

J E L E N K Ö
P O L I T I K A I T E **E T B E N**

A' KÉT HAZA 'S KÜLFÖLD -

H Í R L E V E L E I E

SZERKESZTI 'S

ÉRTESSÍTŐ TOLDALÉKKAL

KIADJA

HELMECZY MIHÁLY.

Harmadik évfolyamat' első fele.

P E S T E N,

LANDERER KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETÉBEN.

1 8 3 4

Hazádnak és az Emberiségnek élj!

Foglalát: Magyarország (Pozsonyban RR. kerületi tanácskozási; Osegovich szegediai püspök; Nyitrán Casina; Fridmánszky, Schedel †). Anglia (orkán, földrengés, liverpool-manchesteri asút; Masoni; az északamerikai uegerség állapotja). Franciaország (tengerhadí készültek; Talleyrand Londonba siettének okai; Guardian; Tribune; Lascases emlékirása küldőihez). Spanyolország (a' Morning-Post sopánykolái, d. Carlost megugratja Rodil; Quesada gen. hirdetése ezikkei). Törökország (a' cypruszi vadrett 's Dandolo elégtétel-kívánati; Achmed Pétervárott). Elegyhírek.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. A' karácsoni ünnepekre mingyárt következett napon azaz 27kén RRink ker. ülésiket folytatolag, a' IIIik ezikk elsősszai szerkezetét olvastaták föl, melly közben a' személy-sértési és böcstelenítési esetekre a' bírószerék-illetőség iránt előfordult nemelly kétségeket is, — szabad legyen é t. i. ezekben is a' bírószerék-választás, vagy talán e' kérdés máskorra saját helyére marasztassék? — vitattak. O Fensége a' Nádor 26ka reggelén ismét Bécsbe ment. Ugyanez nap Pozsonynál a' Dunának szerfölkötti áradása (12') miatt 's a' keletkezett erőszakos szél által a' hídhol 5 lábhájó elszakasztatván, minthogy különben is az időnek keményebbre változásától naponként tarthatni, a' többi megmaradt rész is kiszedetett. Az elszakadt 5 hajót a' rajtok dolgozott néhány munkással együtt a' szél messze lehajtotta, de az emberek semmi kárt v. sérelmet nem szenvedtek.

Apostoli Felségünk dec. 13diki legfensőbb határozata szerint Osegovich Imre zágrábi kánonok, dulmai czinzetes püspök 's hétszemélyes táblai közbirót Zeng és Modrusi egy. megýék püspökévé méltóztatott kinevezni.

Nyitra dec. 20ikán: Nem lehet nem öröm 's valódi érzélem-telve jelentünk azon verseny buzgalmat, melly RRket legközelebb dec. 9ikén és következett napjain tartott közgyűlési alkalomkor, olly intézet-alapításra serkenté, melly által a' műveltség, szép társalkodás, és a' mi fő, a' részlegiség helyett egyesületi szellem gyarapulását 's ennek megyénk székvárosába áltvarázsoló sikerét előre látni inkább mint sejdíteni lehet. Elég vala egy felszólítás-iv, és ime számos aláíró buzga, egy Casinonak megpendített fölállítását előmozdítani. Találkoztak nagy lelkű adakozók is, kik szép ajánlatokkal ügyekezének létre hozni azt, mit a' hazafiság csak egy jó-tékony javaslatkép serénykedett a' közönség elibe terjeszteni. Majd százi g telvén az aláírt 20 pengő frtos részvényesek száma, idején

lenni látszott, a' terv sikerülendése iránt barátságosan tanácskozni. A' pesti nemzeti Casinó mintaként vétetvén, szerinte az alaprendeletek elkészültek. Ideig óráglani bizottság választatott, melly a' szükséges előkészületek és rendeleteket elirányozván, annak idején az egyesületet mindenekről tartozolag értesítse. Az intézet folyamathoz indítása a' kelő 1834 első napjára határozatván, ezentul a' tiszta és állhatatos hazafiság, Hazánk több részében immár adott jeles példaként, itt Nyitrán is biztosítandja egy illy intézet létesülését. K.K.

Fridmánszky Imre helytartósági titoknok munkás életének gutaütés vete véget Budán dec. 26kán, bánatos özvegyét 2 kisdud árváival mély gyászba borítván.

Idősb Schedel Ferencz, lapunk dec. végelkötti számában a' budai kerületi főposta-igazgatáshoz nevezett ellenőr, nem érheté el számos baráti 's kedves háznépe ohajtására azon örömet, hogy a' legmagasb kinevezés szerint ez új tisztkörbe léphetett volna, mivel dec. 23ka estvéjén munkás hivatalora 42 's életpályája 69 évében olly szelid enyészettel szunyadt az öröklét ölébe, milly példás mérsékletű, hímezetlen sziveskedésű, minden viszonyban szeplötelen helyegű vala egész élete. Nyájas, kellemes, szerény kül és beltulajdoni miatt mindenkor becses marad emlékezete az elhunyt jeles férj, atya 's tisztviselőnek baráti 's ismerősinel, egyetlen fia, ifj. Schedel Ferenczünk által pedig, (ki a' holdogultnak fő életgyönyöre volt hitvesestül 's menyestül, 's kit az üdvezült Nemzetünknek 's Literaturánknak nevelt, 's tetemes áldozatokkal dél 's nyugatiEurópa legjelesb országiban utaztatván pályakörére ügyesbitett), megörökölt már, 's tudományos érdemei többre hatásival mind inkább örökülend évkönyvünkben. Áldás porainak! —

ANGLIA.

Talleyrand hg. dec. 16ikán utazott vissza Londonba. — D. Maria ügyviselőji rendelést kaptak ismét 800 ló-fegyver-kard 's más hadiszerek vásárlata végett, mellyek a' francia szerint állítatandó portugali nemzeti

ország szükségére vannak szánva. — Doverben dec. 7-ikén olly iszonyu, jégzáporral és hóval kísért orkán dühödött, hogy estig egy hajó sem vitorlázhatta se innen által Franciaországba, se amonnan ide. — Az antiguai minapi földingás éjjeli 2 órától reggeli 11-ig tartott, melly időközben 13-szor rendült meg a föld erős mennydörgés 's villámlások közt. — Az Albion szerint ismét szaporodnak a gyujtogatások Anglia minden tartományiban, 's a birminghami kézműves egyesület tagjai viszonyos esküvel köték le magokat egymás között halálbüntetés alatt nem vállalni el semmi ollyas munkát, melly az ő szövetségök föltételei szerint nem fizettetik. — A' Liverpool-Manchesteri vasut főkép az idegen 's jövevények nagy figyelmi tárgya most, 's valóban csudálatra méltó is e' nagyságos műve a' szorgalomnak, midőn egy gőzkocsi 6, 8 sőt 12 többnyire tetemes terhü függelék-társival (egész szekérsereggel) mintegy bűbáj által röpítetik a' szem előtt el (valódi antiposza egész méneseket magok elibe ragató idomtalan nehézkes oláhkocsi karaváninknak). Ollyan utazók, kiktől telik, a' sebes menet okozza erős léghuzam (Luftzug) miatt inkább zárt hintón mennek, mint fél v. nyílt fedelűn; furcsa is e' szekér-társaságban néha egy csinos utazókkal teli kocsi mellett annak tőszomszédját ökor juh v. egyéb állattal tömve látni. — Londonban egy másik Paganini v. még ennél is híresebb hegedűs-genie (Masoni nevű florenczi fi) gyönyörködteti a' közönséget, kit Leopoldina csász. Rioba vivén 14 év előtt, azóta Perut, Mexicot, Calcuttát összekalandozta, mindenütt, mint itt, egyetemi csudálatást aratva. — Az afrikai vizsgáló expeditio szerencsésen visszaérkezett Fernando-Póba, 's vele Lander testvérek és Laird is. — A' Morning Chronicle szerint gr. Greyet a' király amannak Brightonban volt első udvaroltakor jószágáról megtérte után igen szívesen megölelte 's mind ennek mind a' lordkancelárnak egészsége javultán szerfelett örvendezte, — képzeljük mond a' Chronicle a' mi szigor-komolyságu öreg matróz-királyunkat, ki fiatal 's egyenes korában sem volt 5 lábnaál magasb 's most kor-görnyesztetten mint ölelgeti egymás után nagy és sugártermetű minisztereit! — A' jövő parlamentben mind az egyházi reform, mind a' tized-változtatás ismét szönyegre kerül, azért a' Times panaszkodik, hogy a' papság újra szövetkezik 's egyesületeket csodít nagy fizetési további megterharthatására védletül.

A' Times többek közt következőleg festi az északi-amerikai rabszolgák állapotját valóban fulánkos ecsettel:

Ezen respublicában, melly egyébaránt Angliából vevé eredetét, a' rabszolgaság codexe 's ama' törvények, mellyek a' fekete és fehér népség közti viszonyokat szabályozzák, talán a' legundokabb lealáztatás, mellyet valaha emberi természet tapasztalt. 12—13 millió lakosok közül több mint 2 millió, azaz: a' nemzetnek mintegy hatodrésze minden polgári jogtól meg van fosztva 's olly kegyetlen 's lealacsonyító bánásmód alá vettelve, mellytől még az oktalan házi állatok is kiméltten maradnak. A' børszin még akkor is, ha megszűnt rabszolgaságot jelenteni, olly társas vétségnek nézetik, mellyet a' szabadság minden vízével még emancipatio után sem moshatni le; az afrikai fajból mintegy 3 vagy 400,000 ember, kiket rabszolgálatra többé senki sem kényszeríthet, minden hivatalból 's a' szabad emberek minden jogaiból 's életkényelmiből kizáratik — szint olly keménységgel, mintha még most is a' rabsors korábbi békóit viselné. A' börnek ezen vétségét nem képes a' Neger se jámborság se észtehetség által letörteni; e vétségtől a' szerencsétlen nemzetség még akkor sem tisztul, ha a' fejérek kénytelenek annak létét tanuvalloások által bebizonyítani; — az töle elzárja a' társasági közlekedés és nyilvános nevelés áldását, sőt még az isteni szolgálatban sem enged neki közösen részt venni. E' fekete polgároknak a' szabadság 's egyenlőség honában fehér polgártársikkal tilalmas a' társas szövetség akármi hasznaiban osztagozni. Ok fenálló szokásoknál 's különös vidékek helybeli határozatánál fogvást nem ülhetnek egyazon asztalhoz, nem látogathatnak egyazon iskolát, nem vehetnek részt azon egy oktatásban; nekik nem szabad egyazon vallási gyülekezetbe vegyülni, nem egyazon szent-ségekkel közösen élni, nem egyazon templomban imádkozni, de még egyazon helyen temetkezni sem. Ok mindenben elkülönözve tartatnak, mint valamelly förtelmes elvetett nemzetség. E' megvetés, üldözet 's kirekesztetés, melly ez életen keresztül őket gyöttri, még a' síron által is halálos ellenség gyanánt kíséri. Azért hallunk mi egy tökéletes különszakadást közöttük 's a' többi néposztályok között. Azért hallunk mi folyvást említéseket színes (farbige) vagy negerkápolnákról, színes iskolákról, színes gyülekezetekről, színes-színházakról, színes tár-

saságokról, sőt még színes temetőhelyekről is! E' negerfajtól való csömörlet 's irtózás kisebb vagy nagyobb mértékben az egész éjszakamerikai szövetségben uralkodik, de sehol sem olly kártékony, gonosz vad hévvel, mint a' délszaki 's délnyugoti statusokban. A' louisianai tartományban meg van tiltva egy negert vasárnapi iskolában olvasásra tanítani. Ki e' tilalom ellen cselekszik, először 500 dollárt fizet büntetésül, másodsor pedig életét veszti! Georgia 's Éjszakacolinában a' szabad negerek, kik e' statusokat meglátogatják, tüstént elfogatnak, ha mingyárt mint hajószakácsok vagy eleségmesterek lépnek is oda. A' massachusettsi új angol tartományban kemény büntetés alatt van megtiltva a' fejérekkel összeházasodni 's Connecticutban, melly nem rabszolga-státus, ha a' negerek a' szövetség más részeiből jönnek, nem szabad különös engedelem nélkül azokat se tanítani se nekik élelmet vagy szállást adni 's t. Illy marczona szeplők, mellyek azonban a' mind egyre terjedőbb emberiség világánál 's így a' szűkkeblű önség lassankénti enyésztevel a' szövetséges tartományokból is tűnedeznek, 's végkép el is tűnendnek, mihelyt a' rabszolgaság megszüntetésére annyi egyesület keletkezik, annyi kebel lángoland Fredoniában azaz Franklin 's Washington hazájában is, mennyi Albionban, a' nemes Wilberforce (a' rabszolgaság megszüntetésének első javaslója 's elhunytiglan apostola) honjában tetteleg is buzog már ez emberiségi szent ügyért.

FRANCZIAORSZÁG.

Mondják, hogy egy tanácskozásnál fogva, mellyben Soult, Rigny 's Talleyrand jelen volt, parancsot küld a' tengerügyi minister a' földközi tengeri készülétek mennél gyorsabb siettetésire, 's Rignynek egy segéde ment volna Toulonba e' parancs-telejesítésre felügyelni sőt még több tiszt is. — Soult és Rigny adm. már jó idő óta az orosz hadi erő tanulásával foglalatosak, főkép Tanski nevű lengyel tiszt e' tárgybeli új munkája nagy figyelmeket vonna magára. — Egy kir. rendelet ismét 11 millió 's néhány ezer, részint pótlék részint rendkívüli hitelt, határoz hadosztályi költségül. — 1832ben a' hadsereg 388,402 fő volt, e' közt vala 4,627 elítélt büntetés és pedig 93 halálra, 391 sarcz v. kénytető munkára, 130 várfogságra, 308 agyönlövetésre, 1149 nyilvános munkára, 2556 tömlöczre. — A' Medeah ellen ostrommal törő constantinei beyt a' francziákhoz szító beduin arab nemzetségek táborozásában nem csak fentartóztaták, hanem

annyira is megdögönyözték, hogy most nem képes Medeah-t háborgatni. — Talleyrand Londonba sietése fő okaul mondják: 1) a' belga ügynek az ősz diplomata otthon léte alatt bebonyolított szövényeiből kifejlesztésit. 2) Angliával egy különös szerződés megállapítását a' keleti viszonyokra (orosz-török szövetségre) nézve. 3) végre a' régóta rebesgetett francia-angol kereskedési egyesség létrejuttatását. — A' francia kormány nem beszél már Algieréről mint ideigleni hódítványbirtokrul, sőt eltökélé Constantinét is megigázní; 's ha gen. Guilenimot az Orleansi hggel küldetik fő parancsnokul e' szándék - valósításra, ugy amaz ismét szerencsés lesz egy új koronaörökös számára ott diadal-repkényt arathatni. De mit mond majd erre Anglia? holott már most a' Guardian (tory lap) Bugia meghódíttatása miatt is épen nem gvardiáni szerénységgel hanem ördögösen pattog a' francziák ellen, 's jó szerencsét kíván John Bull földije (az angol nép) sz. szövetségének Franciaországgal, mellynek ugymond, már szinte által is engedte a' kormány-szigonyt a' földközi tengeren; pedig Antwerp 's az éjszakafrikai révfokok, Napoleon mondásaként, Gallia birtokában annyi, mint Angliá jólléte szivére szegzett kettős töltött pisztoly. — A' Tribune szerint néhány nap óta a' versaillesi gyalogság 's pattantyus-ság Párishoz közeledett 's a' fővárost körző faluk telvék hadnéppel, egyszersmind minden részről zordon hírek terjengnek, a' nemzeti őrsereg köz csend-és önügyelésre figyelmeztetik, hogy olly zavarok készülhetnek, mellyek az 1832 évi juniust megújíthatják. Mind ezek daczára is a' délszaki tengerhadnál nagy 's rendkívüli mozgás és munkásság uralkodik, mint szinte más ágiban is a' hadosztálynak. —

Las Cases, az idősb (Napoleon szentilonai fogolytársa) 's most st denisi követ, megbízóit a' jövő parlamentülésben teendő indítványra figyelmezteti e' következők iránt: 1) hogy Páris városára nézve egy hatósági (municipalis) törvény alkottassék. 2) hozassék egy olly törvény, melly a' francia revolutio és sok változó kormánya végetlen törvényi vagy rendeleti oczeánjának visszongó örvényiből szokott örök buvározgatásoknak gátat vessen, mellyek zavargási mellett senki sem tudja: milly törvénytől függ 's melly birság v. bűnhődésbe eshetik? 3) egy törvény, melly a' nyilvános tisztviselők feleletre vonathatását megalapítsa, 's előző korlátot 's féket vonjon, hogy a' politia tettei a' törvénytörő felett 's a' törvénytörők hatásán kívül ne essenek 4)

törültessek el ama' boldogtalan törvény, melly minden idegent vagy külföldit, ki Franciaországba lép, ministeri önkénynek ad martalékul, a' francz hont magasztalt vendégszereteti tulajdonából kifosztja, a' kormány méltóságát gyanúba 's idegen sugdalások eszközévé alacsonyítja. 5) Semmittessék meg ama' csudálatos 's minden logikába ütköző törvény, mellynél fogva Napoleon képszoira érdem 's diszpolczára magasított ujjalag, nemzetsége pedig folyvást számüzve van! Hősnek 's dicsőség fiának hirdetjük ugymond a' Halhatatlant, ki a' hazát olly bámulatos 's irigyletes fokára juttatá a' hir, fény 's jóllétnek, 's ime a' Nagynak véreit minden polgári jogaiktól nem csak megfosztjuk, sőt ugy szólván ellenség gyanánt üldözzük! Milly viassz ellenzék 's fonákság sőt hálátlanság ostracismusszal róni sujtani egy szabad országban büntelent, sőt ártatlant, annál inkább, midőn az uralkodó ház biztosléte mellett egy 32 milliónyi nemzet 's egy constitutio szolgál, dönthetetlen véd-falul. Ezen emlékirás végén a' követválasztásra jelelték közül kihagyatását kívánja Lascases azon kérelemmel, hogy helyette kir. zsold és szolgálóban álló tisztviselő ne választassék.

SPANYOLORSZÁG.

Valamennyi józanabb hirlap sajnálkozik gen. Castagnon minapi rendszabásin, mellyek a' baski tartományok szabadályait (privilegiumit) fölfüggeszték, noha más reszről ismét örömmel emlegetik azon új intézeteket, mellyek Madritban a' kormányzásban naponként tétetnek 's azokbul merő jót jövendölnek. Az angol tory lapoknak ellenben, eddig megsem ütközve a' spanyol polgárháborui vérengzésen, mostan jut eszükbe, hogy ez új intézetek még károsak is lehetnek 's ellenök csupa panasz és szánakozásban edzik tollukat. Nevezetesen a' Morning-Post sopánykodási Spanyolország állapotja fölött, neki ez ország épen ugy nem kezd tetszeni mint ezelőtt d. Pedro Portugáliája. Rosz hírek jönnek, ugymond, ujjalag Madritból, méltók, miattok az ország jövendője iránt aggodalommal lennünk. A' pálya, mellyen a' kormány lépni kezd, mutatja, hogy a' királyné 's az ő tanácsadói erősen hajlanak egy rendszerhöz, melly Spanyolországban constitutionalismus liberalismus nevet visel, egyébiránt mindenben hasonló ahoz, mit Angliában reformnak 's Franciaországban barricade-uraságnak neveznek. Az újabb ki-nevezések mind 1820iki emberekre estek, kiknek nagy részök ellen nincs ugyan mi rosszat mondanunk, de ha híven megmaradnak

elveik mellett, ugy a' népre szerfölött veszélyesek. Bár miként kívánják is mások az angol publicumot e' részben jóval hitegetni, mi nem titkolhatjuk a' valót és sajnálkodva kimondjuk, hogy Spanyolország körülményei valóban roszt lábon állanak; 's bár miként izzad is a' királyné és tanácsosi Angliát és Franciaországot, a' szerint, mint azok mai nap kormányoztatnak, saját részükre megnyerni, a' spanyol nép ez által egy hajszálnyival sem lesz elégtelbb. Ha még olly kapzsi vággyal üzzék is a' napi teoriákat, ígérjenek holmikat, mellyeket különben is sohasem teljesítenének, szabályozzák a' fontot 's mértéket, hozzanak be új tartomány-felosztásokat, alkossanak új gabona-törvényeket, támogassák a' játékszínt, 's mulassák hasonszórú embereket holmi afrancesadoi intézetekkel, — ez mind kevés lesz kihuzni a' tört a' spanyol nép kebléből. Mennyit nem beszélnek ök a' cortes egybehívásukról, hogy azok saját nézeteik szerint alkotmányt penderítsenek; holott valamig a' korona-öröklési vita végkép eldöntve nincs, ez mind pusztá munkálatnál nem egyéb, hasonló d. Pedroéhoz, ki törvényre törvényeket halmoz, midőn a' harez kétsége miatt még alattvaló sinek, kire halmozhatná.

A' bordeauxi dec. 15keig szóló hírek sem hoznak valami fontos újat a' baski tartományokbul. 12kén Bayonneban az Indicateur után azon hir terjede, hogy Merino elfogott; ismét mások szerint hogy a' francia székrekre iparkodott. Azon pillanatban, mond az Indicateur, midőn a' királyné sergei Ognate mellett az insurgenseket már minden oldalról ütközetre szoríthatni gondolák, Zavala a' maga csapatival megfordult 's messze hátravonalt. Ebből azt következteték, hogy a' tábor vezérei egymásközt vagy meghasonlottak, vagy hadicselöket változtattak 's azért oszladoztak föl. Az Alavánál táboroztak ismét haza tartanak, mások pedig Biscaya és Guipuzcoa felé. Nem is lehetett ennél tanácsosb ut, mellyet választhattak, minthogy különben mindenütt sarkban inalhatá öket a' minden pillanattal kézre kerülhetési veszély. Bilbaoban teljes csend uralkodik, Madritban hasonló, csak hogy Zea ur még 5kén is kormányon ült. Elöttünk fekszik, írja tovább az Indicateur, a' madriti udv. ujság, melly Spanyolországnak a' három baski tartomány kizártával, új felosztatását jelenti. Ezen egész fölosztás nem egyéb mint a' kormányi levéltár poraibul előkapart ócskamű, mellyet még Buonaparte József idejében 's azután később a' cortések alatt kontároz-

gattak. A' regens-királyné legujabban proclamatiót bocsátott a' felkölt. tartományok lakosaihoz, mellyben régi jogaik föntartatását igéri meg ismét, ha tetteiket megbánvan azonnal engedelmességre térnek vissza. Castagnont akarják é ezzel szinleg meghazuttolni, vagy félemlési szülemény ez? Különbén a' fölszólítás végzete nyilván kimondja, hogy a' tartományokban a' status quo (az előbbi állapot) meghagyatik; így az egész, noha burokban, nem egyéb, mint az előbbi ismértes rendszabások megújítása. — Az Estrella hirlap, melly mint tudjuk Zea ur közvetlen befolyása alatt szerveztetik, e' napokban egyik cikkelyében nyilvánosan tudatá a' kormány-tanáccsal, hogy hatáskörére nézve nem ártana jobban fontolatra venni léte 's fölállítási czélját, melly koránsem azért történt, hogy az érdemes tanács majdan javaslatival, vagy kellenek vagy nem, a' kormányba tolaikodjék, hanem hogy akkor feleljen, mikor kérdeztetik. Tehát Zea ur is a' sajtóban kezdi menedékét keresni, mellyet különben eddigelé olly szivesen üldözött. — A' Courier figyelmeztetőleg emlité, hogy a' spanyol kormány által közelebb kiadott oklevelekben, azon helyeken, hol az ifju királyné emlittetik elhagyatván az eddig szokásban volt „magas“ melléknév, 's helyette mindenütt „ártatlan“ használtatik, így például: „a' mi ártatlan királynénk.“ — A' National Madridbol dec. 9kéről rendkívüli alkalommal vett levelek után gen. Quesadának a' portugáli szélekről küldött hivatalos jelentéséből következőket közöl: D. Carlos 1000 gyalog 's 100 fegyveressel nov. 27kén Valençában (a' Duero mellett, Tuyval áltellenben) teremvén, minden készülete arra mutatott, hogy párthiveivel a' spanyol földre beütni szándékozik. A' spanyol figyelő sereg parancsnoka gen. Rodil erre egy becsapást intézett Portugáliába, le egész Mirandáig, hol néhány, d. Carlos kíséretéhez tartozó személyt 's öt lovat lefoglalt. Ugyanekkor ütött be Portugáliába más ponton gen. Morillo 's Braganzáig hatott, de minden siker nélkül. Ezek tehát írja tovább a' National, a' portugáli határokat két helyen törték föl, mit Spanyolország részéről d. Mignel szinte mint d. Carlos ellen egyenes hadüzenésnek tekinthetni. Ugyan e' tudósítást következőleg adja az Indicateur: Dec. 1sőjén d. Carlos mintegy 200 emberével a' spanyol széleken becsapott. Gen. Rodil azonnal nyomába toppanván támadást intézett ellene, mellyben hadait széllyel robbantván kevésbe mult, hogy magát az infansta is el nem fogá, kit Portugáliába vis-

szá fordultában e' tartomány szélein tulhatva egész Mirandáig ütött, hol kíséretéből néhány személyt 's 5 lovat fogott el. A' herczeg többi kísérete uszással menekvék meg. — Ugyan gen. Quesada még korábbi hivatalos jelentése után írja a' madriti ujság, hogy Hoyos ezredes Valderas mellett (Leon vidékén) mintegy 250ig menő guerilla lovasságot, melly Cuevillas és Villalobos vezérletük alatt épen a' portugáli szélekre d. Carloshoz vala sietőben, megtámadott, 's futásra kénytetett, de vissza az ország belsejébe. Quesadának ezzel egy időben kiadott fölszólítása következő cikkeket foglal: 1) Azon fogoly, ki, Merinot, Vabaurri, Balmaseda, Villalobos vagy Cuevillas insurgents pártfők vagy vezérek valamelyikét törvényhatósági kézre juttatja, kegyelmet nyer, 's mellette ki Merinot előszolgáltató, 10 ezer a' többiek akármelyikeért fejenként 5000 real jutalmat kap. 2) Ki az ellenséget elhagyván hazatérőben magával lovat, ruhát, fegyvert vagy hadiszereket hozand, szinte kegyelmet kap. 3) Az illyképen hozott ruha vagy fegyver a' helybeli előljároságnak adassék ált 's a' lovak egyenesen a' királyné táborába szállitassanak. 4) Ki a' nov. 3kán hirdett bocsánat következőzésiben lakjába visszatér, onnét az előljároság engedelme nélkül ismét eltávoznia nem szabad. — Párisban dec. 17keig jött spanyol hírek szerint, a' madriti kormány Spanyolország rendes katonasága számát 60,000ról 100,ezerre emeli. Gen. Mansot Cadix kormányzásában gen. don Pedro Nolasca Bassa, ki Madridban a' kir. önkénytesek lefegyverzését minapában olly szemesen végrehajtá, váltja föl.

TÖRÖKORSZÁG.

Cyprus szigete is zavarog még. A' lipcei hirlap szerint Dandolo ausztriai admirál oda evezett a' paphoszbeli ausztriai ügyviselő megöletéseért, mint szinte az ausztriai lobogó-megböcstelenítéseért, mellynek t. i. saját házára tüzött nyelébe huzták a' szegény ügyviselőt, elégtételt kívánni; követelese pontjai ezek valának: 1.) a' tett fő eszközlőji (millyen Mustapha aga, a' paphoszi bei, 's Hussein aga, a' szigeti sergek parancsnoka) a' vétség helyén büntetessenek meg. 2.) Az ausztr. lobogó a' szokott tisztelgések 's üdvözlésekkel ujra tüzessék ki. 3.) Minden sérült ausztr. alattvaló kármentesítést kapjon. Ezekre a' cyprusi helytartó hasa tétovázva válaszolt 's azzal mentegetődzött, hogy e' sérelem elődje (antecessora) előtt vala elkövetve; pedig más részről kétségen tul bebi-

zonyult, hogy a' paphoszi expeditio épen a' basának Cyprusba érkezte napján történt, mely szigetet már egy hónappal ezen gyász-eset előtt egyik tiszte az ő nevében igazgató. Dandolo teljes hitelességgel értesítetvén e' gyázatos történetről 's a' tettesekről, hajóhada egy részével Smyrnába ment, honnan a' követtől 's fels. udvartól utasítást kért a' további bánásmód iránt e' török tartomány ellen, melyet egy basa, még pedig a' szultán képében, kormányoz. — A' nagyur rendkívüli követe Achmed basa, ki Odessában mulatta idejét minden nyilvános intézet megtekintésére fordítá, 's ott főkép a' napkeleti (török, perza, arab) nyelveket tanulók próbatéteiknél nagy gyönyörűséget lele, számos kiséretestül Pétervárra megérkezett dec. 7kén, hol a' Newa dec. 1sője hajnalára jéggel zajlott már, a' hajóhid kiszédetett 's 5ikén már szerte 's bizton jártak a' jéghid hátán.

ELEGYHIREK.

Nápolyba is betoppant a' náthahurut, majd minden házat megsanyart, számos embert pedig más világra is sodrott. — Jul. 31ikén tartott Abdul Meschid legidősb szultán-finak a' Koránból ünnepélyes próbatéte, mellyen a' palota 's birodalom méltóságosin kívül az anyaszultánné is jelen volt egy zárt karzat mögött. A' szultán ez alkalommal igen adakozónak mutatkozott, fejedelmileg ajándékozván meg mind a' tanítókat, mind a' főtisztviselőket. — A' svéd király nov. 24iki parancs által folyó jan. 15ikén nyitandó rendkívüli országgyűlésre Stockholmba idézi Svéczia minden rendeit, főtárgyaul szabván ennek a' pénzelintézési rendet. — Görögországban az eddigi agyonlövés helyett kivégzési eszközül guillotine-t (nyakbárdot v. nyaktilót) kezd az új kormány divatba hozni, 's ettől olly nagy az irtózat egész Hellaszban, hogy nem találkozott görög mind eddig, ki hóhér v. peczéri szolgálatot vállalt volna mellette; végre is egy bajor katona szánta magát nyaktiló-mesterül. — Anglia 22, Skótzia 4, Irland 2 phrenologiai (Gall szerint agytudományt vizsgáló) társaságot bír, ezek gyűjtögetik részint természeti részint gipsz-másolatu kaponyáit a' híres embereknek, csak a' londoni 300zat bír, ennek hagyá végintézetben Bentham is a' magáét. Nov. deréki hírekszerint Malagában 7—8 ezer embert lepott meg a' görösmirigy 's annyira dühödött, hogy egy nap száznál több is meghalt 's itt különösen a' gyermekeket pusztította. — A' hollandi pamut-gyártók és

nyomatatók a' képviselők házának egy 12 ezer aláírás v. keresztvonással erősített folyamodást nyújtottak be, esedező levelük 35 rőf hosszú 's calicot nevű pamut gyártalékra van enyvezve, kérelmök tárgya a' törvényhozó test figyelmét 's gondoskodását e' szorgalomág krisisére ébreszteni. — A' lengyelföldi ujonczállítás igen sok bajjal megy, részint mivel kevés a' fegyverfogható nép a' szerencsétlen lázadás miatt, melly a' legénység virágát elsodrá vagy kibujdosásra kényté, részint mivel iszonyodván moszka szolgálatától a' lengyel, megszökik 's vagy rengeteg erdőkben szerte kalandoz, hideget, éhséget 's más inséget szenvedve, vagy az ausztriai 's porosz határszéleken is átsurran menedék helyet nyomozva. Több előkelő lengyelnek megengedé a' czár a' telet külföldön tölthetni akárhol, csak Franciaország, Belgium v. Schweizban nem. — Az éjszakamerikai kincstárban a' nemzeti adósság teljes kifizette után a' hamb. Börsenliste szerint 12 millió dollar marad fen az idén, 's így remélhetni, hogy e' költségek leróttá után fenmaradandó feleslegpénz a' kereskedési vámlajstrom iránt nevezetes vitási tapló v. versenytárgy lesz a' közelgő Congressusban. — A' hollandi király parancsára 1834. jan. 1sőjétől kezdve a' hadiseregnek minden szüleségi (takarmányozási) 's egyéb ezzel rokon szolgáltatás hadlábrol békeire szállítatik; a' szárazföldi 's tengerhadi ministerség is egészen új terven munkálkodik, mellynél fogva mind a' két rendű hadnép megkevesítettik 's ideiglen a' várak ostromi állapotjok hadira változtatik. — Dec. 10ikén délután 5 órakor Königsberget Prusziában villámlat 's mennydörgéssel vegyes szélvész látogató meg több napi esős zivatar után, minden fagykövetkezés nélkül. — Frankfurtban a' törvényhozó gyülekezet több más közt a' katonai törvényeknek emberibb korsellemünkhez módosításával foglalatoss, 's mint hallik névszerint a' vesszőzést egyenes szándéka kitörteni a' büntetéslajstromból. — Az orosz czár az ostrolenkai ütközet által súlyosan ért lakosoknak 100 ezer lengyel forintot ajándékozott: az ütközet óta feldult 's pusztá honfészköket elhagyott 's más helyeken élőködött lakosok felszólítatnak, hogy febr. 1sőjeig Ostrolenkába térjenek vissza. — A' hannoverai követekek háza, mint nyilvánosság barátja, ezt előmozdítólag a' hannoverai hírlap gyorsírónak illő helyet rendelt gyűlés-teremében. —